

Відповідно до ст.42 Конституції України, прийнятій 28 червня 1996 року, в нашій державі гарантується підтримка конкуренції та не допускається зловживання монополієм становити, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Суб'єкти господарювання повинні мати чіткі гарантії захищеності у разі недобросовісної поведінки конкурентів, зловживання монополієм своїм становищем, антиконкурентних дій органів влади. Тому завдання держави є не просто створення умов для самої конкуренції, а в забезпеченні якості конкурентних відносин [1, с. 23]. При цьому слід зауважити, що конкуренція сама по собі не є ціллю, а лише засобом досягнення кінцевої мети. Конкуренція є суспільним явищем, що пронизує всі ланки економіки держави та робить її предметом публічного інтересу держави [2, с. 63].

На думку К.Ю. Тот'єва, підтримка на конституційному рівні слід розглядати особливу діяльність держави [3, с.31]. Юридичні умови існування та розвитку економічної змагальності на ринку (конкурентних ринків), пише І.А. Шкареденко, полягають в наявності норм та інститутів права, що базуються на наступних основних принципах: вільний розвиток підприємництва, формальна рівність учасників майнових відносин різноманітна охорона приватної власності, свобода договору, забезпечення захисту порушених прав [4, с.13].

В Україні, зазначає О. Мельниченко, враховуючи особливості історичного розвитку, а також рівень правової та економічної культури суспільства, система захисту економічної конкуренції сформулювалася завдяки розробці та розвитку конкурентного законодавства [5]. Його основу складає Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 року. Це з одного боку. З іншого, справедливо вважає Д. Пригика, визначальна роль у забезпеченні дотримання законності у сфері конкурентно-правових відносин належить органам Антимонопольного комітету України та, в свою чергу – господарським судам України законодавства [6]. Невипадково в наукових джерелах висловлюється думка про необхідність виділення комплексного правового інституту захисту конкуренції в системі господарського права і конкурентного законодавства в системі господарського законодавства [7, с. 9].

Варто наголосити на тому, що за результатами зовнішньої комплексної оцінки стану конкурентної політики та конкурентного законодавства авторитетною міжнародною організацією – Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), був зроблений висновок: Україна має всебічне та добре розроблене законодавство про конкуренцію, застосування якого ефективно забезпечується органом, що добре керується та має добру репутацію [8, с. 10].

Таким чином, виходячи з викладеного можливо зробити такі висновки. Гарантування та забезпечення державою реалізації прав суб'єктів господарювання в процесі перебування їх у стані економічної конкуренції повинно бути спрямовано за такими напрямками:

1) удосконалення регулювання відносин у сфері підтримки, розвитку конкуренції (в тому числі і засобами обмеження монополізму) та у сфері захисту економічної конкуренції відповідно до принципів конкурентної політики Європейського Союзу із врахуванням конкретних умов України;

2) удосконалення адміністративної (позасудової) процедури розгляду справ в межах компетенції органів Антимонопольного комітету України в частині: а) законодавчого забезпечення прав і свобод суб'єктів господарювання під час проведення розслідувань антимонопольними органами; б) закріплення на рівні закону порядку реалізації повноважень антимонопольних органів, необхідних для забезпечення збору доказів у справах із питань захисту економічної конкуренції.

Література

1. Дідківська Л. Теоретико – методологічні засади вдосконалення конкурентної політики держави / Л. Дідківська // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. – 2007. - № 2 (25). – С. 22 – 27.
2. Безух О.В. Проблеми правового регулювання економічної конкуренції в Україні / О.В. Безух. – К.: Науково – дослідний інститут приватного права і підприємництва, 2008. – 192 с.
3. Тотьев К.Ю. Конкурентное право (правовое регулирование) : Учебник / К.Ю. Тотьев. – М., Издательство РДЛ, 2000. – 352с.
4. Шкарденюк И.А. Правовое регулирование конкуренции и ограничение монополистической деятельности на товарных рынках по законодательству России : дис. ...доктора юрид. наук : 12.00.03 / Игорь Анатольевич Шкарденюк. – СПб, 2001. – 198 с.
5. Мельниченко О. Цілісна система захисту конкуренції [Електронний ресурс] / О. Мельниченко // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. – 2004. - № 2 (11). – Режим доступу до журн. : <http://www.kmu.gov.ua>.
6. Притика Д. Господарські суди України на захисті економічної конкуренції [Електронний ресурс] / Д. Притика // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. – 2004. - № 2 (11). – Режим доступу до журн. : <http://www.kmu.gov.ua>.
7. Чернелевська О.Л. Конкурентне законодавство України: формування, зміст та розвиток : авторефер. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.04 «Господарське право. Господарсько-процесуальне право». – К., 2006. – 16 с.
8. Підсумки діяльності Антимонопольного комітету України у 2008 році [витяг із звіту Антимонопольного комітету України Верховній Раді України про діяльність у 2008 році] // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. – 2009. - № 1 (32). – С. 7 – 10.